

midden van velen. Omdat hij met zovelen tegelijk is, kan hij zich er ten volle op uitleven, want hij valt niet meer op. Hij is anoniem. De toeschouwer kan zich zonder schromen overgeven aan een collectieve opwinding. De sociale rang- en standsverschillen vallen weg: hoogleraar, bakker en arbeider zitten broederlijk naast elkaar op de tribune. In spreekkoren moedigen ze samen favoriete spelers en club aan. De anonieme toeschouwer gaat gedurende deze grote mate van opwinding dingen doen en roepen, die hij normaal gesproken nooit gedaan of gezegd zou hebben. Hij is zo geestdriftig geworden dat hij de zaken rondom hem op de tribune en op het veld niet meer scherp en objectief kan waarnemen. En ook de opgehitste speler gaat er fanatieker tegenaan, omdat hij voelt aan de eisen van 'zijn' publiek te moeten voldoen. De toeschouwer accepteert in zijn opgewonden toestand meer sensatie - en dat kan harder, grover spel zijn - als hij zijn 'kick' maar krijgt. Door deze wisselwerking tussen publiek en spelers vindt er zowel op het veld als op de tribune een norm-verschuiving plaats, waarbij spelverruwing wordt geaccepteerd.

Winnen

Tot volle sportshowontplooiing kan het betaalde voetbal helaas niet komen omdat de topclubs om economische redenen beslist moeten winnen van mindere clubs. Ajax en Feijenoord zijn verplicht elk seizoen aan de top van de ranglijst te eindigen, omdat ze anders niet aan het internationale Cup-voetbal kunnen meedoen. En dat laatste is weer harde economische noodzaak. De inkomsten uit het Cupvoetbal kunnen ze niet missen omdat ze anders hun topspelers (Cruyff) niet meer kunnen betalen. En de mindere clubs zien bij herhaald verliezen hun toch al niet zo grote bezoekersaantallen flink dalen. De (economische) situatie in het betaalde voetbal bepaalt in hoge mate wat zich op de grasmat afspeelt.

Zo wordt de nationale voetbalcompetitie al jarenlang door dezelfde topclubs beheerst. Een treffen tussen een rijke en een arme club is een harde economische confrontatie. Naast de druk om voor een groot publiek topprestaties te moeten leveren, geeft dat voor de spelers aan beide zijden extra spanningen. Een medisch, sociaal en psychologisch begeleidingsteam zou geen luxe zijn. De zwakkere broeders zullen tegen de grootmachten 'betonvoetbal' aangrijpen als middel om voor de eigen supporters niet al te zeer af te gaan. Spelers zullen opdracht krijgen om alleen met negatieve bedoelingen vedetten van de sterke clubs te bestrijden door hen volkomen het spelen te beletten of door hen gedurende de hele wedstrijd te intimideren of alleen maar tegen de benen te schoppen.

Sommige clubs houden er een speciaal 'boetepotje' op na om overtredingen van hun spelers te betalen. Liever tuchtrechtelijke maatregelen dan een verloren wedstrijd. Waar (gemene) trucjes te riskant, want te opvallend, zijn voor de scheidsrechter, begint de psychologische 'oorlogvoering'. Het zelfvertrouwen van tegenstanders tracht men aan te tasten door het - buiten gehoorsafstand van de scheidsrechter - maken van intimiderende of demoraliserende opmerkingen (b.v. een full-prof. tot een amateur: wat verdient je eigenlijk?).

Het creatieve, speelse element, dat een wedstrijd zo aantrekkelijk kan maken, dreigt in deze economische oorlogvoering in de verdrukking te geraken. Juist de elementen, die het voetbal zo attractief maakten, komen in gevaar. En dat kan een bedreiging vormen voor de toekomst van het voetbal. Want wil de voetbalshow geloofwaardig blijven, dan moet er onzekerheid blijven over het verloop en de afloop van het krachtduel in lichamelijke (techniek en fysieke kracht) en geestelijke vaardigheid (spelinzicht en tactiek). Voorwaarden dienen te worden geschapen dat ook het betaalde voetbal tot volle ontplooiing kan komen. Een recettedeling zou al een welkome verbetering zijn. Het is het belang van de voetbalondernemingen zelf om de voetbalshow een krachtenspel te laten waar sportiviteit niet achterwege blijft. Dat het kan, bewijzen de beste duels tussen Ajax en Feijenoord en afscheidswedstrijden van voetbalsterren als Di Stefano en Matthews. De voetbalondernemingen dienen te beseffen dat handhaving van sportiviteit op het veld wel eens hun economisch belang kan worden.

Autoritair

Bij dit alles zit de beroepsvoetballer gevangen in een autoritaire structuur. Hij is verplicht lid van de K.N.V.B. (de enige licentiehouder van voetbal in ons land), maar inspraak/stemrecht in algemene vergadering en bestuur heeft hij niet. Binnen de clubs zijn de trainers almachtig. Hij kan de spelers naar z'n hand zetten, hij bepaalt de tactiek en welke spelers opgesteld worden.

De taak van de pers is in dit alles een niet eenvoudige. In haar voorlichtende taak zou zij best eens wat minder commercieel (men denke aan de maandagse en donderdagse sportbijlagen) kunnen zijn en wat meer kritisch over de huidige situatie in het beroepsvoetbal. Teveel misstanden worden nu nog geaccepteerd.

Scheidsrechter

Bovenstaande beschouwing maakt het duidelijk hoe moeilijk de taak is van de scheidsrechter en de tuchtcommissie betaald voetbal om hun werk te doen. Er moet rekening

Van Hanegem en scheidsrechter Dorpmans

Hovenkamp (F.C. Groningen) wordt door scheidsrechter Hoppenbrouwer uit het veld gestuurd na een vechtpartij met Ajax-aanvoerder Piet Keizer (F.C. Groningen-Ajax 11-9-'71).

